

KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÁSI TÁJÉKOZTATÓ

1959

október

Kiadja a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
Kézirat gyanánt

A kiadvány sokszorosítását a Művelődésügyi Minisztérium Kiadói Főigazgatósága 1959. X.
29-én 958/690/1959. szám alatt engedélyezte.

Felelős Kiadó: dr. Hegedüs Gyula

Szerkesztő: Balázs Dénes

Lektor: Neppel Ferenc

Sokszorosítást végezte: Élelmezésügyi Minisztérium házi nyomdája, Budapest, 1959. október
hó

Készült ... pl.

Októberi számunk térképmelléklete: Az ÉGERSZÖGI SZABADSÁG CSEPPKÖBARLANG.
(Első felmérés.)

Felvették: Balázs D., Hajgató J., Molnár J. és Stefanik Gy.

Rajzolta: Balázs D. – Csók R. – Somfay I.

Méret = 1 : 1500

TARTALOM (a 33–34. oldalon)

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat alapszabályai – 1. oldal
Pályi Gyula: Fluoreszcein előállítás a karsztvizek földalatti útjának jelzésére – 6. oldal
Fejérdy István: Üreges töltet alkalmazása a barlangkutatóban – 8. oldal
AZ ANKÉT ANYAGÁBÓL
Beszámoló az I. M. és a Legfőbb Ügyészség Barlangkutató Csoportjának 1958. évi munkájáról. Előadta: Szilvássy Gyula – 11. oldal
Kárpátné Radó Denise: Beszámoló a Földrajzi Intézet 1958. márciusától 1959. márciusáig végzett karsztkutatói munkájáról – 12. oldal
Beszámoló az Élelmezésügyi Minisztérium Kinizsi SK. Barlangkutató csoportjának 1958. évi munkájáról. Előadta: Csekő Árpád – 13. oldal
52 nap a szemlőhegyi Kadić barlangban. (Kinizsi Természetbarát Liga Barlangkutató Csoportjának beszámolója) Előadta: Palánkai János – 15. oldal
HAZAI HÍREK
Szilvássy Gyula: Megtalálták a Római-fürdő ősforrását a Budapesti Vámőregyesület barlangkutatói – 18. oldal
Dr. Jakucs László: 100.000 látogató Aggteleken – 19. oldal
KÜLFÖLDI HÍREK – LAPSZEMLE
Külföldi barlangkutatói hírek. Összeállította: Schönviszky László. – 21. oldal
BARLANGKUTATÓ CSOPORTJAINK ÉLETÉBŐL
Balázs Dénes, Barátosi József és Palánkai János tudósításai – 24. oldal
TÁRSULATI ÉLET
Alapfokú barlangkutató tanfolyam vizsgakérdései. Összeállították: Barátosi József, Kárpátné Radó Denise és Maucha László – 26. oldal
Társulati közlemények
A Társulat második közgyűlése – 30. oldal
A MKBT választmányának határozataiból – 30. oldal
Alapfokú és továbbképző barlangkutató tanfolyam – 31. oldal
Tagdíjfizetés – 31. oldal
Kutatási beszámolók beküldése – 31. oldal
Könyvismertetés. Halász Zoltán: Budapest felfedezése. Írta: Kárpátné Radó Denise – 31. oldal
Szerkesztői üzenetek – 32. oldal
Helyreigazítás – 32. oldal

A MAGYAR KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ TÁRSULAT Alapszabályai

I. Általános rendelkezések

- 1./ A Társulat neve: Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat.
Székhelye: Budapest. Működési területe: az egész országra kiterjed. Pecsétje: köriratban: Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat, középen: Budapest, 1958.
 - 2./ A Társulat célkitűzése: barlangok és egyéb karsztjelenségek minden irányú tudományos kutatása, feltárása, vizsgálata és ismertetése. Működésével a tudományos kutatáson keresztül a népgazdaság gyakorlati értékeit is szolgálni kívánja.

Tevékenysége keretében kutatásokat szervez, előadóületeket tart, folyóiratot és egyéb kiadványokat bocsát ki, kapcsolatot létesít hasonló jellegű külföldi szervezetekkel, elméleti és gyakorlati irányú tanfolyamok keretében gondoskodik a barlangkutató népszerűsítéséről és az ifjúság körében az utánpótlásról, műveli a karszt- és barlangkutató minden ágazatát.
 - 3./ A Társulat anyagi alapjait a beszedett tagdíjak, előadások, tanfolyamok és rendezvények bevétele, valamint adományok képezik.
-

- 2 -

II. Tagság

- 4./ A Társulat tagja lehet minden 18. életévét betöltött magyar állampolgár, aki magáévá teszi a Társulat célkitűzéseit és akit két társulati tag ajánlásával ellátott írásbeli kérelme alapján a Titkárság felvesz. A felvételt a legközelebbi választmányi ülés erősíti meg. A Társulatnak intézmények, vállalatok és egyéb jogi személyek is tagjai lehetnek.
- 5./ A tagság a felvételi kérelem elfogadásával kezdődik. Megszűnik elhalálozás, törlés, kizárás vagy a kilépési nyilatkozat elfogadása esetében. Ez utóbbi a kilépés évének utolsó napján lép hatályba.

Törölhető az a tag, aki félévi tagdíjhátralékban van és hátralékát felszólítás ellenére sem rendezzi. Az a tag, aki a Társulat érdekeit veszélyezteti, vagy törvénybe ütköző magatartást tanúsít, fegyelmi úton kizárható.
- 6./ A Társulat tagjait tagsági könyvvel látja el. A rendszeres kutatómunkát folytató társulati tagok részére kutatócsoportjuk vezetőjének megokolt írásbeli előterjesztésére a vezetőség arcképes kutató igazolványt állít ki.
- 7./ A Társulat tagjainak kötelessége: tevékenyen részt venni a Társulat munkájában, betartani a Társulat alapszabályait és végrehajtani a vezető szervek határozatait, fejleszteni szakmai képzettségüket, megőzni és őrizni a Társulat vagyonát, felszerelését, betartani a természetvédelmi szabályokat és rendszeresen befizetni a Társulat tagdíját.
- 8./ A Társulat tagjai, amennyiben tagsági díjukkal nincsenek hátralékban, szavazati joggal részt vehetnek a közgyűlésen, indítványokat tehetnek, választási joguk van és megválaszthatók a Társulat bármely tisztségére. Új tagokat ajánlhatnak. Részt

vehetnek a Társulat munkájában. Igénybe vehetik a Társulat által biztosított kedvezményeket, a használati szabályoknak megfelelően használhatják a Társulat könyv-, térkép- és szertárát, részt vehetnek a Társulat által rendezett tanfolyamokon és viselhetik a Társulat jelvényét.

- 9./ Az olyan érdemes személyt, aki a karszt- és barlangtudományok művelése, illetve a kutatás terén kiváló eredményeket ért el, a Társulat választmánya tiszteletbeli taggá választhatja.
- 10./ Külföldi állampolgár a Társulat rendes tagja csak akkor lehet, ha Magyarországon állandó lakása van és felvételéhez a felügyeleti szerv hozzájárult. Olyan külföldi állampolgárt, aki a karszt- és barlang-tudományok művelése, illetve a kutatás terén kiváló eredményeket ért el, a Társulat választmánya a felügyeleti szerv hozzájárulásával levelező taggá választhatja.

- 3 -

III. A Társulat szervezete

- 11./ A Társulat szerve:

A Társulat közgyűlése,
A Társulat választmánya,
A Társulat vezetősége,
A Társulat számvizsgáló bizottsága,
A Társulat szakbizottságai,
A Társulat tanácsadó testülete.

- 12./ A közgyűlés a Társulat legfelsőbb szerve. Rendes ülését évente legalább egyszer tartja, melyet az elnök a tárgysorozat közlésével legkésőbb annak kitűzött időpontja előtt két héttel tartozik összehívni.

Szükség esetén, vagy a tagok egyharmadának írásbeli kérésére vagy a számvizsgáló bizottság kívánságára az elnök 14 napon belül rendkívüli közgyűlést köteles összehívni.

- 13./ A közgyűlés akkor határozatképes, ha a tagságnak legalább fele jelen van. Határozatképtelenség esetén a közgyűlést ugyanazon tárgysorozattal újra össze kell hívni, amikor az a jelenlevők számára tekintet nélkül határozatképes.

- 14./ A közgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozik: az alapszabály módosítása, a választmány, a vezetőség és a számvizsgáló bizottság megválasztása, a vezetőség évi jelentésének megvitatása és a felmentés megadása, a költségvetés és zárszámadás letárgyalása, más szervekkel való egyesülés vagy a Társulat megszűnése és a vagyon hovafordítása feletti határozat, a beadott indítványok és panaszok tárgyalása.

Indítványokat és panaszokat legkésőbb a közgyűlést megelőző nyolcadik napig lehet a titkársághoz benyújtani.

15./ A közgyűlés általában egyszerű szótöbbséggel dönt. Alapszabály módosítás, más egyesületbe olvadás, valamint egyesület megszűnése és ez esetben a vagyon hovaforodítása tárgyában hozott határozat érvényességéhez a közgyűlés jelenlévő tagjainak legalább kétharmad szavazata szükséges. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.

Választásnál, személyi kérdésekben a szavazás titkos.

16./ A választmány két közgyűlés közötti időszakban a Társulat minden irányú tevékenységét határozataival irányítja. Választmányi ülést évenként legalább négyszer kell összehívni. Indokolt esetben vagy a választmányi tagok egyharmadának írásbeli kívánságára az elnök rendkívüli választmányi ülést tartozik összehívni.

17./ A választmány tagjai: hivatalból a vezetőség, a közgyűlés által választott 10 tag, valamint a rendszeres kutatómunkát végző csoportok által, minden kutatóigazolvánnyal rendelkező

- 4 -

¹... csoporttagjuk után delegált egy, de csoportonként legalább egy kutató.

Megüresedett választmányi tagsági hely a soron következő póttaggal töltendő be.

18./ A választmány határozatait egyszerű szótöbbséggel hozza. Szavazategyenlőség esetén az elnök dönt.

A választmány működéséért a közgyűlésnek felelős.

19./ A vezetőség tagjai: az elnök, a társelnökök, a három titkár és a gazdasági titkár.

20./ Az elnök irányítja a Társulat működését, összehívja a közgyűlést és választmányi üléseket, azokon elnököl, szavazategyenlőség esetén dönt és ellenjegyzzi a jegyzőkönyveket.

21./ A társelnökök az elnök közvetlen tanácsadói, esetről-esetre helyettesítik az elnököt. A társelnökök közül a választmány ügyvezetőket bíz meg. Az ügyvezető társelnökök mindenben helyettesítik az elnököt és irányítják a Társulat munkáját. A közgyűlésen beszámolnak a Társulat ügyeiről, valamint a vezetőség és választmány munkájáról.

22./ A titkárok intézik a Társulat adminisztratív és szervezési ügyeit, valamint szervezik a kutatómunkát.

23./ Kiadmányozási és utalványozási joggal a társelnökök és a titkárok az ügyrendben meghatározott keretek között rendelkeznek.

24./ A gazdasági titkár kezeli a Társulat vagyonát, gondoskodik a tagdíjak beszedéséről, ellenjegyzzi az utalványozott kiadásokat, a Társulat bevételeiről és kiadásairól a pénzügyi előírásoknak megfelelő könyveket vezet, a választmánynak és a

¹ A jóváhagyott alapszabály létszámot nem tartalmaz. /Szerk. megjegyzése./

közgyűlésnek a Társulat vagyoni állapotáról jelentést tesz. Irányítja és ellenőrzi a pénztáros, szertáros és könyvtáros munkáját.

- 25./ A számvizsgáló bizottság három tagból áll. A közgyűlés választja a Társulat vagyionkezelésének felülvizsgálatára. Tagjai sem a választmány tagjai nem lehetnek, sem más tisztséget be nem tölthetnek. A számvizsgáló bizottság tagjai a vagyionkezelést legalább félévenként megvizsgálják, a számadási év lezárásával pedig az évi zárszámadást és a pénzkezelésre vonatkozó okmányokat, könyveket és egyéb iratokat tartoznak részletesen megvizsgálni és a vizsgálati eredményekről a választmányak és a közgyűlésnek jelentést tenni. Amennyiben szabálytalanságot észlelnek, ezt a választmányak, súlyosabb esetben a külön összehívandó rendkívüli közgyűlésnek bejelenteni kötelesek.
- 26./ A Társulat bizottságai: az állandó, folyamatos feladatok ellátására szervezett szakbizottságok és a célfeladatok megoldására ideiglenes jellegű munkabizottságok.

- 5 -

- 27./ A bizottságok tagjainak számát a megoldandó feladatokhoz mérten a választmány állapítja meg. A bizottság tevékenységét a bizottsági elnök irányítja, munkájának támogatására javaslata alapján a vezetőség előadót bíz meg.
- A bizottságok elnökeit és tagjait a közgyűlés, illetve a választmány bízza meg.
- 28./ A bizottságok munkájukról a választmányak és a vezetőségnek rendszeresen beszámolni tartoznak. Közgyűlés előtt írásbeli összefoglaló jelentést kötelesek a vezetőséghez benyújtani.
- 29./ A tanácsadó testület a karszt- és barlangtudományok, valamint a kapcsolatos műszaki kérdések legkiválóbb szakembereit foglalja magában, akiket a közgyűlés, illetve a választmány erre a tisztségre felkér abból a célból, hogy tanácsaikkal a Társulat eredményes működését és a vezetőség munkáját elősegítsék. A Testület elnökét a közgyűlés kéri fel.
- 30./ A helyi csoportok és vidéki szervek szervezeti rendjét szükséghez képest a választmány dolgozza ki.
- 31./ Az Alapszabályokban nem rögzített ügyrendi kérdések szabályozása a vezetőség hatáskörébe tartozik.
- 32./ A csoportok alakulásának engedélyezése, munkájuk irányítása, a csoport vezetőjének megerősítése és felmentése a Társulat vezetőségének hatáskörébe tartozik.

Budapest, 1958. december 12-én.

Az alapszabály-tervezetet elfogadta a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat 1958. dec. 12-i alakuló közgyűlése.

Jóváhagyta az 1955. évi 18. tvr. alapján – a 3/1957./I.20/ Korm. rendelet figyelembevételével – a Nehézipari Minisztérium Szénbányászati főosztálya az 1/1959. nyilvántartási szám alatt 1959. márc. 31-én.

A szerkesztő megjegyzése: A jóváhagyott alapszabály a társulati élet nem minden kérdését szabályozza. Ezt a hiányosságot részben a kidolgozás alatt álló új ügyrend hivatott megszüntetni. Kérjük tagtársainkat, hogy az alapszabályokkal, ill. az új ügyrenddel kapcsolatos észrevételeiket, javaslataikat írják meg a társulat ideigl. elnöke címére. /Barátosi József, Budapest, I. Lógodi u. 28./

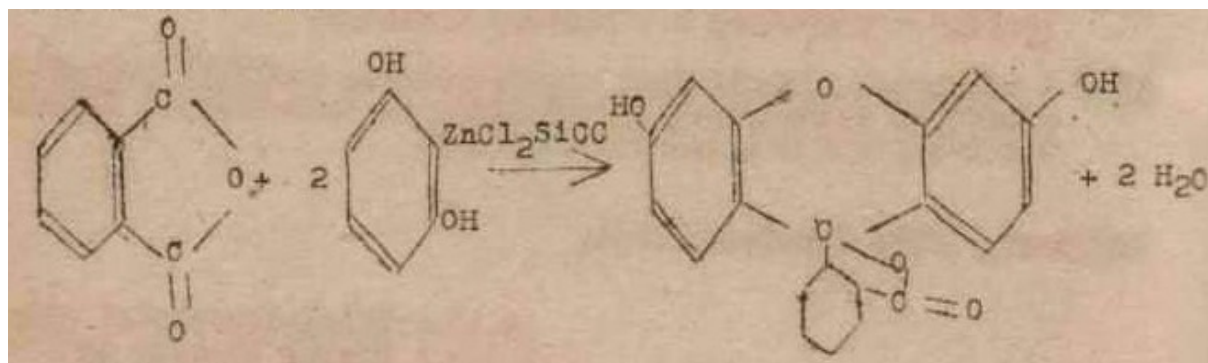
- 6 -

FLUORESZCEIN ELŐÁLLÍTÁSA KARSZTVIZEK FÖLDALATTI ÚTJÁNAK JELZÉSÉRE

Írta: Pályi Gyula

Mint ismeretes, földalatti karsztvíz-folyásokat fluoreszcein (rezorciftalein) alkalmazásával rendkívül jól ki lehet mutatni. A fluoreszcein zöldes-sárgán fluoreszkáló élénk színe igen nagy hígításban is észlelhető, valamint a víz földalatti útja során nem károsodik, tévedést okozó faktorok nem léphetnek fel. Alkalmazását azonban a víz földalatti útjában lévő agyaglerakódás befolyásolhatja. A fluoreszcein az agyag felületén ugyanis adszorbeálódik és ez színének a láthatósági határ alá való csökkenésére, vagy igen nagyfokú gyengülésére vezethet. Ez egyben bizonyos mértékig előny is, ha más jelzőanyaggal (konyhasó, eozin, radioaktív) együttesen alkalmazzuk, ugyanis, ha a fluoreszcein nem észlelhető és más anyag megjelenik, vagy a fluoreszcein felhígulása nincsen arányban az összehasonlítható anyag felhígulásával, agyaglerakódásra tudunk következtetni.

A fluoreszcein rezorcinból és ftálsavanhidridből kényelmesen előállítható:

2:1 molekula-aránynak megfelelő mennyiségű rezorcint és ftálsavanhidridet kb. 10 százalék vízmentes $ZnCl_2$ jelenlétében szellőzőfülke alatt zománcos fémedényben először lassan az elegy olvadásáig, majd pár perc után habosodásig melegítünk Bunsen-lángon vagy villanyrezsón. (Villanyrezsó használata előnyösebb, ha ugyanis az anyag habzaskor esetleg kifut, így nem gyullad meg.) A második hevítési szakasz kb. 15 percig tartson.

A ftálsavanhidrid és a rezorcin lehet ipari minőségű, de száraz és jól elporított legyen. A vízmentes $ZnCl_2$ kristályos $ZnCl_2 \cdot 2H_2O$ -ból állítható elő, ennek szárítószekrényben $180-200\text{ }^\circ\text{C}$ -on pár órán át tartó hevítésével.

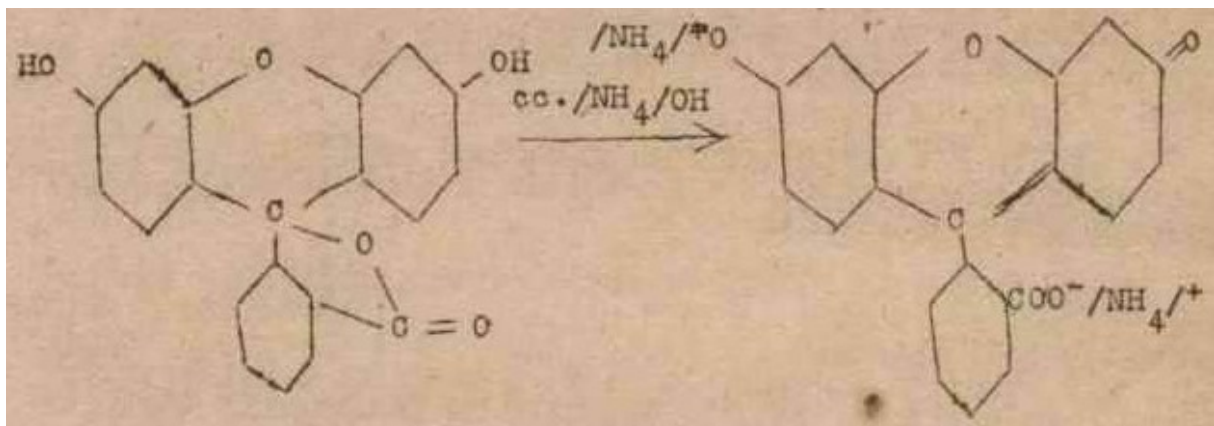
A kész ömledéket zománcozott fémtálba öntjük, amelyet célszerű előzőleg bezsírozni, egy réteg hullámpapírral és két réteg pauszpapírral kibélelni. Az elkészült lehűlt ömledéket így módon könnyen eltávolíthatjuk az edényből, majd (tisztítás a jelen

- 7 -

célhoz mellőzhető) apró borsószem nagyságú darabokra törjük és lehetőleg légmentesen lezárva, de mindenképpen száraz helyen tároljuk. Gyakorlati fogásként megemlíthetjük, hogy amikor a fluoreszcein ömledéket a papírral kibélelt fémtálba kiöntöttük, célszerű abba valamilyen vastagabb drótdarabot behelyezni, hogy a megszilárdult fluoreszcein mennyiséget később a tálból – e drótdarabot fogantyúként használva – könnyebben kiemelhessük. Az anyag száraz helyen tartása a benne lévő $ZnCl_2$ nedvszívó tulajdonsága miatt fontos.

Festés előtt 3-4-szeres mennyiségű tömény ammóniumhidroxidban oldjuk az anyagot. Lugokban ugyanis a fluoreszcein sóképzés közben jól oldódik.

Barlangban végzett festésnél óvatosan kell eljárni, mert szűk helyen a NH_3 gáz mérgezést okozhat.

A fluoreszcein alapanyagait alkotó ftálsavanhidridet és rezorcint, illetve az előállításnál katalizátorként szereplő $ZnCl_2$ -t viszonylag olcsó áron a Vegyipari Készletező Vállalatnál lehet beszerezni.

(Készült a Közlekedési és Építőipari Műszaki Egyetem Ásvány és Földtani tanszékének jósvafői kutatóállomásán.)

- 8 -

ÜREGES TÖLTET ALKALMAZÁSA A BARLANGKUTATÁSBAN

Írta:

Fejérdy István

Barlangfeltárási munkák közben gyakran áll elő olyan helyzet, hogy a továbbhaladás érdekében a kőzet robbantására van szükség. Szükség lehet erre a tereprendezési munkálatok esetében is. A robbantó furat előkészítése nemcsak nehéz és hosszadalmas, de egyes esetekben veszélyes is. Ilyen a helyzet a Vass Imre-barlang jelenlegi végpontján készített kutatótáróban is, mely laza omladékban halad előre. A kutatótáró útjában álló nagyobb kőzetdarabokat, melyek a szűk szelvény miatt egészben nem férnek ki, szét kell robbantani. Az omladékban azonban nem lehet egy kőzettömbbe lyukat fúrni, hiszen ehhez több száz kalapácsütésre lenne szükség, ami biztosan omláshoz vezet, a már bedúcolt rész épségét is veszélyeztetve.

Az elmúlt két évben irodalmi adatokra és főleg Benedek Dénes* közleményére támaszkodva, üreges töltet felhasználásával sikerült megoldani ezt a problémát.

*Benedek Dénes: Újfajta üreges töltet kikísérletezése robbantás céljára a Tatabányai Mész-kőbányában. Bányászati Lapok. 1955. 11. szám. 587 oldal.

Üreges töltetet általában akkor alkalmaznak, ha a robbanóanyag hatását egy pontra akarják sűríteni. A robbanóanyag különböző rétegeiből kiinduló detonációs hullámokat az üreg összpontosítja, így ebben az irányban fejt ki a robbanás a legnagyobb hatást. Természetesen az alaki kiképzés az összenergia-tartalmat nem változtatja meg.

A töltet alakjának kiképzését a körülmények szabják meg. Célunk az volt, hogy furat nélkül robbantva a kőzettömböt mozgatható méretű darabokra repesszük szét.

Az üreges töltet működését befolyásoló tényezők Benedek D. szerint a következők:

1. A robbanóanyag fajtája és töltési sűrűsége.
2. A töltet alakja és hossza.
3. A töltet külső burkolata.
4. A gyújtás helye.
5. Az üreg alakja és helye.
6. Az üreg bélésének vastagsága és alakja.
7. A töltet távolsága a céltól:
8. Szimmetria viszonyok.
9. A töltet nagysága.

A fenti befolyásoló tényezőket figyelembe véve, adottságainkhoz képest az alábbi pontokban felsorolt módon végeztük el az üreges töltet tartozékainak elkészítését és kipróbálását.

- 9 -

1. Csak a Benedek D. által teljesen alkalmatlannak talált paxit állt rendelkezésünkre. A formába a paxitot ujjal nyomkodtuk bele, lehetőleg egyenletesen. Préselésére nem gondolhattunk (veszélyes és házilag nem kivitelezhető).

2. A töltet alakjául mi is a kúpot választottuk, henger alakú toldattal. (Olyan, mint egy tölcsér, a henger alakú toldat a szára.) Legjobban bevált méretek:

Alapkör átmérő: 100 mm

Kúpanyílásszög: 60°

Hengeres toldat magassága: 50 mm

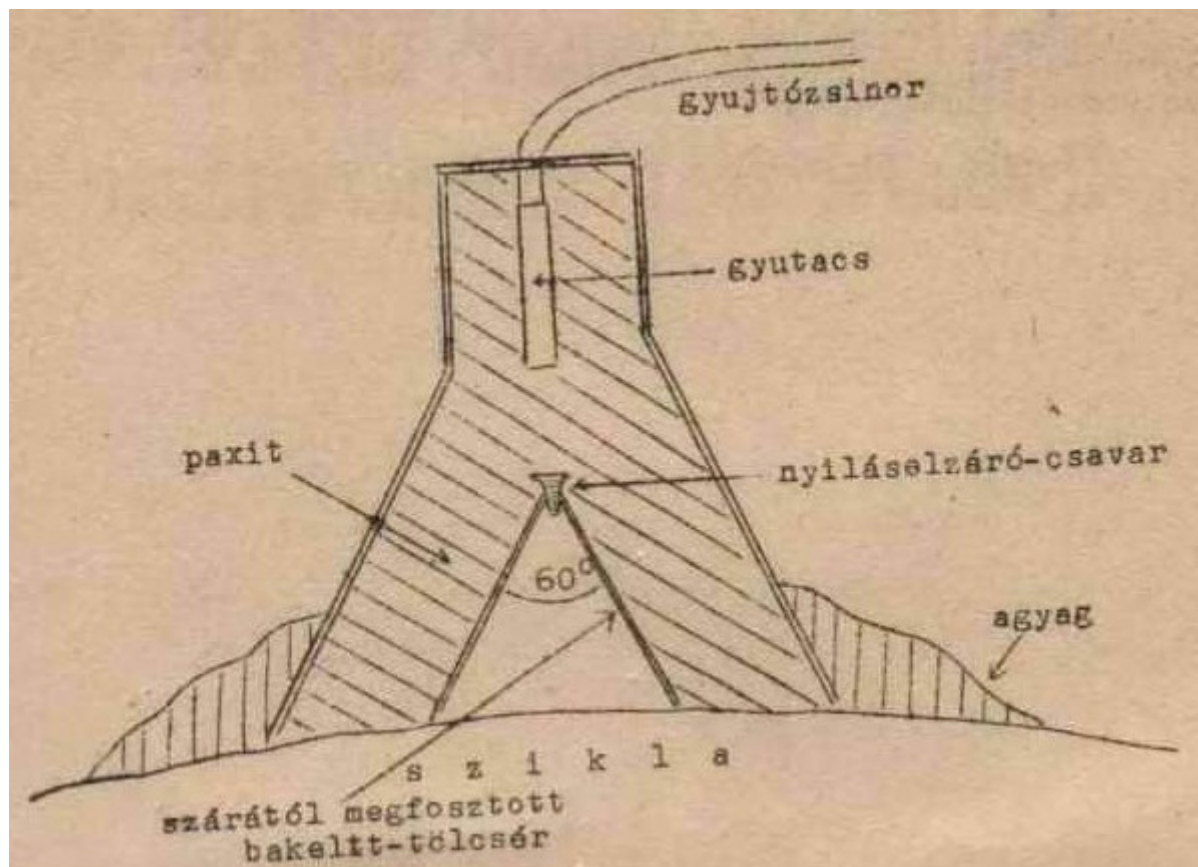
Hengeres toldat átmérője: 30 mm

Felül zárt, csak a gyújtózsínor kivezetéséhez szükséges lyuk van rajta.

3. A külső burkolat anyaga két réteg összeragasztott dipa-karton, nitrólakkal lefűjtva.

4. A gyújtás a hengeres toldatban elhelyezett gyutacs segítségével történik. Ez lehetőleg egyenletesen van körülvéve paxittal.

5. Az üreg alakja szintén kúp, nyílásszöge 60° , ami biztosítja az elég nagy átütőerő koncentrációját. Nagyobb nyílásszög növeli a zúzóerőt, de csökkenti az átütő képességet.

- 10 -

6. Az üreg bélelésére szárától megfosztott kisméretű, kb. 4 cm átmérőjű bakelit tölcsért használtunk. A szár helyén lévő nyílást beleillő fém szegeccsel, vagy csavarral zártuk le.

7. A töltetet vékony kartonlapra állítottuk és közvetlenül ráhelyeztük a kötömbre. Elmozdulás ellen a szélét agyaggal tapasztottuk körül.

8. A töltet tökéletesen szimmetrikus felépítésű volt.

9. Egy töltet 300 gr. paxitot tartalmazott.

Az így elkészített töltetet felszínen kipróbáltuk és eredményesnek bizonyult. Hatására egy 400 mm vastag, kb. 600 x 400 mm-es szikla darabokra hasadt. Repeszhatást nem észleltünk.

Barlangban eddig kétféle esetben használtuk:

- a. omladékbeli munkánál,
- b. tereprendezésnél.

Szálkővet csak akkor lehet vele robbantani, ha vastagsága 400 mm-nél kisebb. Tereprendezési munkáknál nagy előnye, hogy a repeszhatás elmarad, így a robbantás a cseppkövekben még kis távolság esetében sem tesz kárt.

Összefoglalva:

Üreges töltetet használva nem túl nagy és főleg nem túl vastag kőzetdarabot paxittal, robbantó furat nélkül szét lehet repeszteni. Repeszhatás elmarad. Bár a robbanószer szükséglet kb. másfélszeres, használata előnyös, mert gyorsabb, biztonságosabb, cseppköveket, dúcolást jobban kíméli. A szükséges szerelvények könnyen előállíthatók.

(Készült a Közlekedési és Építőipari Műszaki Egyetem Ásvány és Földtani tanszékének jósvafői kutatóállomásán.)

- 11 -

AZ ANKÉT ANYAGÁBÓL

Lapunk mai számában folytatjuk a
MAGYAR KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ TÁRSULAT
1959. évi országos ankétján elhangzott beszámolók
kivonatos ismertetését

Beszámoló

Az I. M. és a Legfőbb Ügyészség Barlangkutató Csoportjának 1958. évi munkájáról

Beszámolómban az Igazságügyi Minisztérium és a Legfőbb Ügyészség Barlangkutató Csoportjának eddigi munkájáról, valamint a most megalakult Budapesti Vámőr Egyesület Barlangkutató Csoportjának megalakulásáról és munkájáról kívánok beszámolni.

Az ellenforradalmi események az Igazságügyi Minisztérium és a Legfőbb Ügyészség Barlangkutató Csoportjának munkáját is akadályozták. A rendszeres kutatómunkát tulajdonképpen csak 1957 második felében kezdtük meg. Munkaterületünk a Gerecse-hegységben lévő Lengyel- vagy Mammut-barlang és a Ferenc-hegyi-barlang volt.

Mint már Tájékoztatónk egy korábbi számában olvashatták, a Lengyel-barlang levegője gázos és ott a kutatást csak úgy lehet tovább folytatni, ha a barlang levegőjéből mintát véve, a

levegő összetételét előbb elemezzük. A mintavétel megtörtént, azonban azok az októberi események kapcsán megsemmisültek s eddig még nem volt lehetőségünk, hogy újabb levegőmintát vegyünk.*

*Később az Élm. Min. Kinizsi SK. barlangkutatóinak - mint arról beszámolójuk tanúskodik - sikerült a barlang levegőjét felhozott minták alapján megvizsgálniok. (Szerk. megjegyzése.)

A Ferenc-hegyi-barlang teljes felmérését, illetve feltérképezését befejeztük és most már következett a további feltáró munka. Munkánkkal sikerült dr. Jaskó Sándor és dr. Kessler Hubert által készített barlangtérkép úthálózatát egyharmadával megnövelnünk. A barlang térképét egy összefoglaló cikk keretében fogjuk a Tájékoztatóban közölni. A barlangban jelenleg a Tudományegyetem Állatrendszertani Intézetétől dr. Loksa Imre tanársegéd végez eredményes kutatást. Kutatócsoportunk erejéhez mérten támogatja munkájában. Ezúton is köszönetünket fejezzük ki dr. Loksa Imre tanársegédnek, aki kutatása során egy éven keresztül a barlang hőmérsékletét és páratartalmát is vizsgálta és ezeket az eredményeket egy cikk keretében fogja a Tájékoztatóban közölni. Ugyancsak meg kell emlékezni dr. Csengődy József orvostól is, aki a barlang szomszédságában lakik és munkánkat nagyban elősegítette.

- 12 -

Most pedig a Budapesti Vámőr Egyesület Barlangkutató Csoportjának megalakulásáról szeretnék pár szót mondani. A vámórséghez történt kinevezésem nem tette lehetővé, hogy továbbra is az Igazságügyi Minisztérium és a Legfőbb Ügyészség Barlangkutató Csoportja munkáját vezethessem. Munkatársaim nagy része is átszervezés folytán elkerült a csoporttól és így ez a kutatócsoport tevékenységét beszüntette. A vámórség keretében 1958. közepén alakult meg a barlangkutató csoport. Munkaterületnek a Ferenc-hegyi-barlangot választottuk. Nyári táborozásunkkal kapcsolatban a Bükk-hegységben Kács-Mocsolyás-Lugakunyhó-Ilonkút által határolt területet kívánjuk bejárni, ahol érdemesnek látszik munkahelyet létesíteni.

Ezúton is köszönetünket fejezzük ki a Vámőr Egyesületek Központjának, valamint a Budapesti Vámőr Egyesület vezetőségének, akik lehetővé tették számunkra a barlangkutató csoport megszervezését és azt erkölcsileg és anyagiakkal is támogatják.

Szilvássy Gyula

Beszámoló

a Földrajzi Intézet 1958 márciusától 1959 márciusáig végzett karsztkutatási munkájáról

Az ELTE Földrajzi Intézet a Magyar Tudományos Akadémia tervmunkálataiban vett részt. 1958 tavaszán és nyarán Kab-hegy és Kőrös-hegy, Halyag, Szentkirályszabadja és Medgyespuszta környékén térképezték a terület víznyelőit. A víznyelőkben és egyéb karsztos mélyedésekben kézi fúrással feltárták a bennük lévő üledékek rétegszelvényét. Az anyagvizsgálat és néhány víznyelő feltárása még folyamatban van.

Az Északi-Bakonyban a forráskataszteri munkák során megvizsgálták a karsztforrásokat. A kutatást kiterjesztették az olyan patakokra és folyókra is, amelyek mészkőterületen haladnak át. Itt helyileg a mészkőterületre lépés előtt és elhagyása után mérték meg a patak vízhozamát és határozták meg a szivárgás mértékét. Befejeződött a Vértes-hegység karszthidrológiai és

karsztmorfológiai vizsgálata (karsztforrások, karsztvízszint, dolomitterületek pusztulása, barlangok kialakulása, stb.), az ellenőrző és kiegészítő vizsgálatok még folynak.

Kárpátiné Radó Denise

- 13 -

Beszámoló
az Élelmezésügyi Minisztérium Kinizsi SK Barlangkutató Csoportjának
1958. évi munkájáról

Kutatócsoportunkat az elmúlt évben számos megoldatlan barlangkutatói feladat foglalkoztatta. Az első ilyen problémakört a Szilasi-fennsíkon végzett kutatásaink nyitva hagyott kérdései jelentették. Meg kell állapítanunk, hogy e programban komoly előrehaladást értünk el. Az első vállalkozásunk (néhány gyakorló jellegű zombolyvállalkozás után) az Alsó-hegy csehszlovák oldalán nyíló Mészégető-zomboly átkutatása volt, ahol kutatóink összesen 50 m mélységbe jutottak le, ott térképeztek és egyéb vizsgálatokat végeztek. A vállalkozással kapcsolatban köszönetet kell mondanunk a csehszlovák és magyar határőrségi szerveknek a vállalkozás engedélyezéséért és a hathatós segítségnyújtásért. A vállalkozásról részletes beszámolót készítettünk. Ugyanekkor a környéken felszíni jellegű vizsgálatokat végeztünk.

A Budapesti Vörös Meteor SE barlangkutatói és sportkörünk közötti igen szoros baráti együttműködés keretében ez évben a Vörös Meteor szervezte meg a fenti területre a második expedíciót, melyen tagjaink is részt vettek. A Vörös Meteor SE barlangkutatóival tovább folytattuk aktívan a terület általános felmérését, az adatgyűjtést és térképezést. Részt vettünk a fennsík zombolyainak átkutatásában, leszállásokban – nagy részben cseh területen – melyekben a rendelkezésre álló kevés idő és felszerelés miatt nem tudtunk teljes eredményt elérni. Részletes és átfogó beszámolót csakis a kutatások tovább folytatása, a hiányos adatok kiegészítése után tudunk adni. Csak annyit jegyzünk meg, hogy 14 új zombolyból részletesen még csak néhányat sikerült átkutatni. A fennsíkon 4 víznyelő kibontásával, illetőleg a Bódvaszilasi-barlang néhány méterrel való további feltárásával, két forráskráter bontásával vettek részt kutatóink az expedíció munkájában. A források bontása közül különösen a tornanádaskai forrás bontása területén értünk el biztató eredményeket. Munkánkkal kapcsolatosan külön köszönetet mondunk a Természetvédelmi Tanácsnak az időközben védetté nyilvánított területen kutatási engedély kiadásáért, továbbá a hathatós támogatásért, továbbá a Fővárosi Tanács Gyógypedagógiai osztályának és személyesen a tornanádaskai Gyógypedagógiai Intézet igazgatójának kutatóink számára biztosított teljes ellátásért.

Másik fő és régi munkaterületünk az Égerszögi Szabadság-barlang, ahol annak részletes speleológiai, közettani és képződményvizsgálata jelenleg is folyik.

A barlang nagyobb közönség részére járhatóvá tétele érdekében a legutóbbi időkben beruházásokkal is járó munkálatokat, építéseket folytattunk. Komoly munkák folytak az ideiglenesen készült lejárati tárójának végleges kiépítésére. Megkezdtuk a barlang elagyagosodását gátló létesítmények (duzzasztó és ülepítő gátak) végleges megépítését. A barlangban ugyanis jelenleg a felfedezőág víznyelőjén keresztül minden akadály, szűrő nélkül hatol be az áradások vize, amely sok iszapot rak le a barlang járataiban.

Részletes vizsgálatokat végeztünk a barlangrendszer forrása környékén is. A vízhozam és vízkezelési adatokat revízió alá vettük és a vizsgálatok folyamán kiderült, hogy az eddigi adataink korán sem voltak olyan megbízhatóak, mint hittük (pl. a forrás vízének oxigéntartalma).

A teraszteryei barlangrendszer kutatása területén a fő súlyt a forrásbarlang kutatására helyeztük. Itt először is igen nagy mennyiségű szálkőzetet kellett a járatok kibővítése érdekében lerobbantani. Jelenleg a barlang végpontja minden nehézség nélkül elérhető, s lehetőségessé vált a végponton nagyobb arányú, robbantással történő munkálatok végzése. A végponton komoly előrehaladást sikerült elérni. Jelenleg az a véleményünk, hogy a barlang víz alatti omladékos jellege még igen hosszú szakaszon folytatódhat és egyelőre arra nincs remény, hogy ember számára áthatolható szifonhoz jussunk a közeljövőben. Kisebb arányú kutatásokat végeztünk a Vizetes- és Veszettárpás-nyelőknél is, itt azonban a munka főleg a kutatóknak beomlás elleni biztosításából állt. Újabb vízvizsgálatokat végeztünk a forrásbarlangban, melyek bebizonyították, hogy az oxigén-szintre vonatkozó eddigi elképzeléseink – mely szerint az igen egyszerű módon függ a víz barlangtani előéletétől – nem tartható fenn. Az összefüggések tisztázására további vizsgálatokra van szükség.

Az év során két nagyobb expedíciót szerveztünk a bánhidai Mammut-barlangba. Expedíciónkat felszereltük légzőkészülékkel és gázminta-vételre alkalmas berendezésekkel. Részletes gázminta-vizsgálatok azt eredményezték, hogy a széndioxid-tartalom – mely átlagosan 4 % körül mozog a barlang mélyebb pontjain – erősen függ sok tényezőtől és időben változó. Teljes biztonsággal a széndioxid eredetét nem sikerült kimutatnunk. Részletes közettani vizsgálatokat végeztünk és a barlangot felmértük, eredményeink a közeljövőben nyilvánosságra kerülnek. Ezen kívül a közvetlen környezet három új, alig ismert barlangját vizsgáltuk meg, melyek kutatása azonban további műszaki munkákat igényel. Kisebb létszámmal részt vettünk a Vörös Meteor SE által a Hosszú-vontató egy víznyelőjében végzett feltáró munkában.

Kutatócsoportunkból hárman részt vettek a MHT Karszthidrológia és Barlangkutató Bizottsága által szervezett albániai expedícióban. Jelenleg kutatócsoportunk vezetője három hónap óta Kínában tartózkodik, ahol a hatalmas Délkínai Karsztvidék barlangjait tanulmányozza.

Csoportunk a fent említett feladatok megoldására komoly erőfeszítéseket tett a kutatás jobb műszaki feltételeinek biztosítására, különleges (pl. légzőkészülék, gégemikrofonos telefon, stb.) készülékek, felszerelések beszerzésére, átalakítására, illetőleg előállítására.

Csoportunk nemzetközi viszonylatban szoros kapcsolatot tart fenn különösen szovjet, kínai, osztrák, lengyel, belga, svéd, román, bolgár, jugoszláv, görög, libanoni, cseh, új-zélandi, ceyloni, indonéziai, indiai és spanyol szakemberekkel, kutatókkal.

Ennek keretében állandó dokumentáció-cserében állunk, feldolgoztuk a rendelkezésre álló irodalom alapján Kína, Vietnam, India, Hátsó-India, Indonézia és részben Albánia barlangkutatói lehetőségeit. Ugyancsak ezen kapcsolatok keretében meghívásokat kaptunk

összesen 8 országba, mely meghívásoknak azonban csak részben tudtunk eleget tenni. Részt vettünk két osztrák barlangkutató egy hetes vendéglátásában, továbbá 13 lengyel barlangkutató részére egy napos teljes ellátást biztosítottunk, számukra autóbusz kirándulást szerveztünk fővárosunk nevezetességeinek megismertetésére.

A barlangkutató tudományos fejlesztése területén a külföldi lehetőségek megvizsgálásán kívül – melyről fentebb említést tettünk – számos hazai jellegű összefoglaló munkával, adatfeldolgozással járultunk hozzá az általános szpeleológiai irodalom gyarapításához. Speciális vizsgálatok területén a vízvizsgálatok eredményének elméleti értelmezésében értünk el komoly eredményt. A C 14 kormeghatározás vizsgálata során felvettük a kapcsolatot több bel- és külföldi szakemberrel. Javaslatot tettünk hazánkban az ELTE Atomfizikai Tanszék illetékes kutatói felé a lengyeleknél sikerrel alkalmazott CS₂-módszer bevezetésére. Mind ez ideig ugyanis hazánkban a módszer nem érte el a kormeghatározáshoz kívánatos felbontóképességet.

Csekő Árpád

52 nap a szemlőhegyi Kadić-barlangban

Beszámoló a Kinizsi Természetbarát Liga Barlangkutató Csoportjának
1958. évi munkájáról

1958. januárban a Kinizsi Liga barlangkutatói 3 munkahelyen kezdték meg a szemlőhegyi Kadić-barlang feltáró kutatását. A Magács-csoport az I-es járatban, az Irmái-csoport a Kuszodában, a harmadik csoport pedig az Óriás-folyosó nyugati végét elzáró 30 m magas omladékhegynél, az úgynevezett Halál-folyosóban kezdte meg a munkát. Utóbb nevét azért kapta, mert az előző évi munkálatok idején az itt dolgozókat állandó életveszély fenyegette. Az idén sem kezdődött szerencsésebben a munka. Csók Rémó társunkat a leszakadó kövek majdnem megsebesítették; Zalavári Istvánnak két ujja tört el. A munka azért egy időre szünetelt is.

1958 januárjában az omladékhegy középső szakaszán leszakadt nagy köveknél kezdtük el újra a munkát. A fal alján minden kibontott kő helyét bányafákkal alátámasztottuk s mintegy két méter hosszú folyosót építettünk. Egy hónapi nehéz munka után az omladékhegy alatt átjutva egy kb. 2 m széles, 15-20 m magas folyosórészbe jutottunk. Sajnos, az omladékhegy tovább folytatódott.

- 16 -

Hosszas vizsgálat után megállapítottuk, hogy csak függőlegesen lefelé haladhatunk a törmelékbe. Ez aránylag könnyen ment, mert a kitermelt köveket egyszerűen legurítottuk az omladékhegy lejtőjén. A munka gyorsan haladt, de veszélyes is volt, mert egy nagy kő olyan erővel csapódott a bejárati dúcoláshoz, hogy azt megmozgatta, s a felette lévő omladék megindult. Az omlás moraja még a felszínen is hallható volt. Lámpáinkat kioltotta a keletkező erős légáramlat. A bejáratot mintegy 5 m hosszúságban elzárta a leomlott törmelék. A felszínen, s a többi munkahelyen dolgozó társaink siettek segítségünkre, s mintegy 6 órai munkával sikerült a bejáratot helyreállítani. A következő héten pihenésképpen a solymári Ördöglyuk-barlangot látogattuk meg.

Az omlás után két héttel már ismét a Halál-folyosóban dolgoztunk, de már sokkal óvatosabban. A fokozott járatbiztosításon kívül a falhoz kötöttük magunkat, mert alattunk mély szakadék jelei mutatkoztak. Március 30-án tényleg meg is nyílt alattunk a föld s lábaink alól a kövek a mélybe zuhantak. Mintegy 20 m-es szakadék nyílt meg, melynek alján nagy termet találtunk. Ezt Kadić Ottokárról neveztük el. Innen még mindig lefelé haladva kb. 5 m átmérőjű csodálatosan szép hófehér gipsszel borított kis terembe, a „Hópalotá”-ba jutottunk. Itt újból omladék állta utunkat. Mivel fáradtak voltunk, aznapra abbahagytuk a feltárást.

A munkát április 3-án délután folytattuk. Az omladékot igen rövid idő alatt sikerült eltávolítani. Egy hosszú alabástromfehér folyosón kb. 10 m magasságban egy terembe jutottunk. Ezt a részt „Emelet”-nek neveztük el. Itt az aragonit és gipszképződmények mellett cseppkövek is találhatóak. Egy 9 m-es szakadékba lemászva kisebb terembe értünk, melynek alján csodálatos aragonitrózsákkal díszített medencében picike tavacska-találtunk. A további út felfelé visz a Lovag-terembe, melyet a mintegy méteres, páncélos lovaghoz hasonló cseppkőoszlopról neveztünk el.

Úgy látszott, hogy itt végére értünk a barlangnak, de mégis találtunk egy szűk rést, melybe először még lámpánk sem fért bele. Kibontása azonban megérte a fáradságot. Egy szűk, cső alakú kürtön lecsúszva két méter átmérőjű kis terembe jutottunk. Felettünk két vörös zászló-szerű cseppkőképződmény lógott. A terem oldalán vörös cseppkőoltár fölött 80 cm átmérőjű vörös erezetű hófehér, szabályos szív alakú aragonit képződmény lógott. Ezt elneveztük a „Föld szívé”-nek. Ezen a szakaszon egyelőre nem jutottunk tovább.

A barlang másik részén az Irmái-csoport munkáját is siker koronázta. A Kuszodán túl mintegy 60 m hosszú részt tártak fel, mely néhol annyira elszűkült, hogy csak hason csúszva lehetett tovább haladni. A közbenső kis termeket mindenütt hófehér aragonit borította. A szűk járatok miatt csak lassan haladt tovább a feltárást. Az új rész minden zegét-zugát szinte centiméterről centiméterre megvizsgálva, május végétől egy márgával teljesen kitöltött repedést szűk folyosóvá véstünk ki. Ez egy 15 m hosszú terembe a „Csengő-terem”-be vezetett. A terem tetején tízes, húszas csoportokban ceruzavékonyágú cseppkövek sorakoznak.

Hasonlók a szlovákiai Gombaszögi-barlangban találhatóak. A terem végén a tovább vezető járat összeszűkül s egyelőre nem tudunk átjutni. A továbbjutás azonban csak idő, s főleg munka kérdése, mert minden jel arra mutat, hogy a szűkület után a barlang itt szabad, tág járatokban folytatódik.

Az őszi hónapok a veszélyes szakaszok járhatóvá-tételével teltek el. Októberben egy új járatot találtunk, mely a Kadić-terem tetejére vezetett. Itt a kövek közt sok helyen lelátni a terembe.

November elején a Csengő-teremben egy véletlenül megrúgott kő egy kalcitlemez alá gurult, de nem állt meg, hanem a hang után ítélve, nagyobb terembe esett. Mivel a talált ökolnyai lyuk kitágításához robbanószerünk nem volt, a több mint fél méter vastag kalcitba akkora nyílást véstünk, hogy egy ember átférjen. Ez a munka majdnem egy hónapig tartott, de az eredmény mindenért kárpótolt. A barlang legszebb termét a Közgyűlés-termet találtuk meg. A terem három oldala hófehér, a negyedik vörös. Olyan, mint egy múzeum. Mindenféle képződmény; kalcit, aragonit, gipsz, cseppkőalakzatok, stb. találhatóak benne.

Az 1958-ban felfedezett barlangrészekkel a 28 éve ismert barlang eddig feltárt szakaszait majdnem 1 km-re növeltük.

A barlang feltárását 1959-ben is folytatni kívánjuk.*

* Az 1959-es munka eredménye: az eddigi feltárások veszélyes részeinek további biztosítása és két újabb terem a felső részen. (szerk.)

Palánkai János

- 18 -

HAZAI HÍREK

Rovatvezető:
Kárpátiné Radó Denise

Megtalálták a Rómaifürdő ősforrását a Budapesti Vámőr Egyesület barlangkutatói

Csillaghegytől nyugatra, a Róka-hegyen több kőbánya van. 1959 szeptemberében a bányában hévizes eredetű kis gömbfülkét találtunk félig lerobbantva. A bányászok figyelmét felhívtuk erre és azt kértük, hogy a robbantáskor talált lyukakat ne tömjék tele meddő kőzettel és földdel, míg mi azokat meg nem tekintettük. Szeptember második felében Pintér bányász értesített bennünket, hogy „egy kis nyíláson a mélybe látni”.

Hiába volt hétköznap és sötét este, lázasan bontottuk a lerobbantott kőzetet. Pár óra múlva víz által legömbölyített sziklák között a mélybe láttunk. Az üreg lefelé szélesedett. Sajnos még kötélén sem lehetett leereszkedni, mert olyan szűk volt a nyílás. Megkértük a bányászokat, hogy jelentsék munkánkat a bánya vezetőségének és arra kérjük őket, hogy a barlang közelében ne robbantsanak, míg fel nem tárjuk azt.

Pár nap múlva a bányászok jóvoltából járhatóvá vált a bejárat. Kötélén leereszkedve 7 m mélyen találtuk az első 6 m-es kör alakú termet. A falak egy részét aragonit borítja, a terem teteje gömb alakú. Csak most láttuk meg, hogy a bejárat bal oldali sziklája nagyon lazák és azokon traverzálni igen veszélyes!

Egy kis nyíláson át kb. 10 m hosszú, 6 m széles lejtős terembe értünk. A falakon aragonit és cseppkő. Néhol a cseppköveken is borsóköves szép, fehér színű aragonit található. A terem közepén egy nagyobb szikla van. Érdekes, hogy a terem alja is borsóköves aragonittal van borítva, amely egy vékony összefüggő egységes kőzetet alkot. E terem bejáratánál mindjárt jobbra egy 3 m átmérőjű gömbfülke van, ahol fehér, porszerű, igen mállekony anyagot figyelhetünk meg, melynek vizsgálata folyamatban van.

A nagy terem lejtős aljából egy nagyobb gömbfülkébe érünk, amelyet egy lelógó aragonit-függöny kétfelé választ. Itt legszebb a barlang, mivel a cseppkövek az aragonitok közt lógnak. A gömb-

- 19 -

fülke aljában egy lefelé tartó 30 cm átmérőjű lyuk van. A nyílást kivésve megállapíthattuk, hogy 1 m vastag álfenéken vagyunk. Kötélhágcson 5 m-t ereszkedve egy alsó terembe jutottunk. Ez a terem 10-14 m hosszú és 4 m széles, rideg, barátságtalan és kb. 45 fokos lejtésű. Az alja agyag, az oldalfalakon néhol sárgás aragonit, a borsókő végén áttetsző üvegszilánk-szerű kristályok. A terem alsó vége egy másik, 3 x 4 m-es teraszhoz csatlakozik, amelynek alján nagy lezuhant sziklák vannak. A terem 7-9 m magas, teteje kisebb-nagyobb gömbfülkékből áll. Az oldalán cseppkő, mintha pálmalevél volna egymásra fektetve, máshol aragonit változatok, néhol egészen túszerűek.

Mintegy 2.5 m magasságba felmászva egy hatalmas, 5-6 m átmérőjű kör alakú kürtöbe jutottunk. Felfelé 8-10 m magas, lefelé az alját – amelybe kötélhágcson 8 m-t leereszkedtünk – nem látni. A beejtett kő eséséből 25-30 m-es mélységre következtettünk.

A legközelebbi kutatásunk alkalmával a függőleges járatot fogjuk feltárni, ugyanakkor a barlang nehezen járhatósága miatt a közet, hőmérséklet és páratartalom, valamint egyéb vizsgálatokat is megkezdjük.

E helyen is köszönetet mondunk a bánya vezetőségének és bányászainknak, hogy lehetővé tették a barlang feltárását, valamint Hégráth családnak és Varga Sándor kutatóknak, akik csatlakoztak csoportunk munkájához.

Kutatásunk befejeztével részletes leírást és térképet fogunk a tájékoztatóban közölni.

Szilvássy Gyula

100.000 látogató Aggteleken!

Az Aggteleki-cseppkőbarlang látogatottsága az idei esztendőben minden eddigi méretet meghaladott. A Baradlának a harmadik negyedév végéig 92 000 látogatója volt, ami azt jelenti, hogy teljes évi idegenforgalma az idén először meg fogja haladni a százezer főt. A barlanglátogató vendégek az alább túrafajták szerint tekintették meg a barlangot:

Rövidtúrán vett részt	92,6 %
Középtúrán vett részt	3,4 %
Hosszútúrán vett részt	3,0 %
Különtúrán (Retek-ág, Béke-barlang) vett részt	1,0 %

A jelek szerint az elkövetkező években a Baradla látogatottsága továbbra is erőteljesen fokozódni fog. Az óriási mértékben megnövekedett barlangi idegenforgalom megfelelő nivójú vendég-

látóipari és szállodai ellátására az IBUSZ felkészül. Ennek keretében a legrövidebb időn belül megoldják az aggteleki vízellátás problémáját. A jósvafői Babot-kút-forrás vizét távvezetéken (5 km) vezetik, illetve nyomtatják fel Aggtelekre, ahol egyébként egy 300 személyes turisztaszálló építését tervezik. Az aggteleki szennyvízelvezetés is nagy problémát jelentett.

Megfelelő kapacitású biológiai szennyvíztisztító épül, amelyből a tisztított szennyvizet a „Bábalyuk” nyelőbe vezetik bele.

Rövidesen, még az idén befejezik a sajoszentpéter-jósvafői országút aszfaltozását s ezáltal a barlangvidék legalább már az egyik irányból korszerű úton megközelíthető lesz.

1960-ban átépítésre és korszerűsítésre kerül a Baradla jósvafői szakaszának villanyvilágítása is, sőt most már konkrét formában van szó az Aggtelek-Jósvafő között közlekedő barlangi akkumulátoros kisvasút megépítéséről is.

A Béke-barlangban az idei esztendőben sikerrel folytak a légzőszervi (asztma) betegek gyógyításával kapcsolatos kísérleti kúrák. A barlang szájánál épült kutatóépületben az ózdi kórház kísérleti szanatóriumot rendezett be 8 betegágygal. Az idei kísérleti évad eredményei olyan feltűnően jók voltak a betegség tüneteinek gyógyítását illetően, hogy már tavasszal 30 személyes asztmaszanatórium építéséhez fognak. Sajnos a békebarlangi országút hiánya erősen akadályozza a fejlődés tempóját.

A baradlai túraútvonalak racionalizálásának érdekében a nyár elején kutatást kezdtünk Aggteleken, a „Kis-Baradla”-víznyelőben.. E munka célja az volt, hogy a Kis-Baradla-nyelő felől bejutást találjunk a Labirintusba, s ha ez sikerülne, a Baradlának itt egy új bejáratot adjunk. Október elején kutatóbrigádunk a kitűzött célt megvalósította, s a Labirintusba vezető tárónkat belyukasztottuk. Még a tél folyamán társadalmi munkában megfelelő módon kitágítjuk a szükséges helyeket, kiépítjük a járdát és a villanyvilágítást, úgyhogy tavasztól kezdve az aggteleki rövid és középtúrákat már ezen az új úton át fogjuk vezetni. Ezáltal a Baradla aggteleki szakaszának idegenforgalmi kapacitása szinte a végtelenre nő, mert megszűnnek a túraútvonal jelenlegi útismétlései, a teljes körforgalom kialakul.

Dr. Jakucs László

- 21 -

KÜLFÖLDI HÍREK – LAPSZEMLE

Rovatvezető: Schönviszky László

BARLANGKUTATÁSI HÍREK

Ausztriában a barlangok védetté nyilvánítását az osztrák barlangtörvény szabályozza. A törvény végrehajtó szerve a Bundes-Denkmalamt, a Szövetségi Emlékügyi Hivatal. Érdekes, hogy némely barlangot sokszor csekélyebb jelentőségű dolgok alapján is besoroznak a védett természeti emlékek közé. Legutóbb a Hagengebirge-ben lévő Scheukofent és környékét nyilvánították védetté a különféle cseppkőképződmények, valamint a jégkori konglomerátumok, breccsák és bemosott morénaanyagok alapján. Az alsó-ausztriai Klement község határában lévő Klafterbrunnerhöhle-t pedig mint a „kis barlangok sajtószerű típusát” sorozták a védett természeti kincsek közé. A tiroli Scharnitz melletti Vorderkarhöhle pedig az ott talált szubfosszilis jávorszarvas csontváz természettudományos értéke miatt lett védett természeti emlék. Ezzel szemben a mi Solymári-barlangunkat még mindig veszélyezteteti az ottani mészegető, illetve kőfejtő.

Görögországban a barlangkutatók társulata az Elenikész Szpélaiologiké Stariosz. A társulat közlönye, a Deltion, már az ötödik kötetnél tart. A negyedéves folyóirat a görög cikkeken kívül francia kivonatot is ad. A görög barlangkutatók vezéralakja J. Petrochillos, ki a Bari-i nemzetközi kongresszuson képviselte hazáját és a görög barlangok koráról tartott ott előadást. A barlangokról katasztert vezetnek, melyben a barlangok sorszám szerint szerepelnek. Élénk működést fejtenek ki. Így Diros mellett, a 25. és 923. barlangban végeztek kutatást. Ennek során Anna Petrochillos a 25. barlangban egy új járatot fedezett fel 280 m hosszúságban, mely csónakkal járható. Az új rész különféle képződményekben is igen gazdag. Mindkét barlangban neolitikori, kovából készült kőszerszámokon és ékszereken kívül, ősemberi ételmaradványokat is találtak. A karszthidrológiai megfigyelések után – a víznyerés szempontjait is figyelembe véve – mindkét barlangot kiépítették a turista forgalom számára.

- 22 -

Másik ilyen érdekes barlang, melyet J. Petrochillos ismertet, a 982. sz. kasztaniai Szt. András-barlang. Ez egy hatalmas, 98 méteres aven, melynek területe 1500 m². A Peloponézosi-félsziget, Tripolisz juramészki zónájában fekszik. Cseppkövekben és különféle képződményekben is igen gazdag, egyike Görögország legérdekesebb látványos barlangjainak. Az újabbak között a Naupaetic tartomány Anevryti községében a 972-es Dracotypa-barlangot mintegy 100 m hosszúságban tárták fel a görög barlangkutatók. A St. Jean d' Alivieri község 17,5 m zsombolya, a 926-os „Velathre” mellett, egy érdekes hasadékot is találtak, a 973. sz. „Vsuismene nero”-t. Ebből a hasadékból állandóan 18 °C hőmérsékletű levegő áramlik ki.

Az osztrák barlangkutatók közül a salzburgiak az ő szokásos, rendszeres munkájuk során két barlangról adnak hírt. Az egyik a Wildalpe-ben a „Höhle der Guwineren”. A barlang az Untersberg fennsíkjának a szélén nyílik és 260 m mélyen nyúlik be a hegy alá. A barlang egyik termében az egykori tónak 17 színlője látható. A másik, a Marbrett-hasadék barlangja. Ez 1500 m magasán a salzburgi Trattberg-ben nyílik. Egy 40 m hosszú, 2-3 m széles hasadék ÉNy-i végén egy zsombolyoszerű nyílás vezet a 15 m hosszú, 3-4 m magas és fél-másfél m széles barlangba. A barlang, mely mészkőben képződött, tisztán tektonikus jellegű. A leírás nagyon emlékeztet a pilisi Vasas-szakadék barlangjára. A felső-ausztriai barlangkutatók jelentése már sokkal komolyabb vállalkozásról szól. Ők a Totes Gebirge-ben lévő Ahnenschacht-ban hajtottak végre négy leszállást. Tizenkilenc résztvevővel és 79 ½ órai összmunkaidővel 320 m mélységet sikerült elérniük. A zsomboly azonban még innen is tovább vezet lefelé. Az elért 320 méteres ponttól még 45 m-t mértek, anélkül, hogy feneket értek volna.

Francia barlangkutatók a szavojai Margeriaz-fennsíkon végeztek kutatást. A Tanne aux Cochon-ban 420 m mélységet értek el és mintegy 3 km-es útvonalat sikerült feltárniuk. A Tanne des Enfers-ban, ugyanezen a területen az élcsoport pedig 220 m mélységet ért el.

Íránban a Kaszpi-tó déli partján lévő barlangok ásatása az ottani fiatalabb kőkor korai kezdetéhez szolgáltatott bizonyítékokat. A Belt-barlang egy korai neolitik kultúrrétege a C14 karbon-metódussal i. e. 5330 ± 260 évesnek bizonyult. A Hotu-barlang korai neolitikuma pedig 6120 ± 500 évet mutatott.

- 23 -

A Spéléo Club Alpin de Millau egyik expedíciója a franciaországi Aven de Los Offracous-ban néhány akadály leküzdése után 230 m mélységet ért el. Ezzel ez a zsomboly a Grand Causses második legmélyebb zsombolya lett.

A Francia-Svájc kataszterben szereplő 607 barlang közül 68 több, mint 100 m hosszú, ugyancsak 68 az 50-100 m hosszúságú, 80 barlang pedig 30-50 m hosszúság között van. Egész Svájcban 23 olyan barlang van, ahol a magasságkülönbség több mint 100 m, 8 barlang pedig olyan látványos, hogy azokat egészben vagy részben a nagyközönség részére is járhatóvá tették.

A Food Agriculture Organisation egyik osztályának öt szakembere a múlt évben Görögországban járt, ahol a földalatti vizeket tanulmányozták.

Egy francia kutatócsoport 1958 nyarán a francia-spanyol határon fekvő Mont Pardu masszívumában járt. Útjuk során 14 jégbarlangot fedeztek fel és kutattak át.

A líbiai Haus-Ftsh-barlangban Mc Burney az egyik rétegprofil vizsgálata során megállapította, hogy az a neandertali időtől, amely korból egy alsó állkapcsot is találtak, egészen a neolitikumig terjed.

A denevérek életkorával kapcsolatban újabban a következő adatok váltak ismeretessé: a nagy patkósorrú Hollandiában a 16 évet is eléri, a kis bajuszos denevér pedig 5 dkg összsúly mellett 13 ½ évesnek bizonyult.

A görögországi Isopodákról szóló tanulmányában A Vandel a következő fajokat említi: Cordioniscus Graecus, Trichoniscus Lindbergi /Vandel/, Haplophthalmus Strinati /Vandel/, Octaeoniscus Petrochilloi /Vandel/, Playarthrus Lindbergi.

A Die Höhle és Deltion É. Sz. E. nyomán összeállította: Schönviszky L.

- 24 -

BARLANGKUTATÓ CSOPORTJAINK ÉLETÉBŐL

Rovatvezető: Maucha László

Az Élelmezésügyi Minisztérium Kinizsi Barlangkutató Csoportja a nyár folyamán megkezdte az égerszögi Szabadság-cseppkőbarlang részletes feltérképezését, amely alapot nyújt a barlang kiépítési munkálataihoz. A térképészbrigád tagjai: Bártfay Pál, Szentiday Klára és Winkler Mária kéthetes munkával felmérték a barlangrendszer első 300 méteres szakaszának összes járatait. A térképezés során megállapítást nyert, hogy a 300 méteres alapszinthez felsőbb szinteken további 300 m hosszúságú megkerülő járatok, oldaltermek és folyosók kapcsolódnak. A felmérés során a kutatók több új járatot és eddig ismeretlen nagy termeket fedeztek fel.

B. D.

A Kinizsi Liga és a Vörös Meteor barlangkutatói közös 3 hetes kutatótábort állítottak fel a nyáron az Alsó-hegy Acskó-völgyében. A Liga kutatói a Szúnyogosnak elnevezett nyelő kibontását kezdték el, ahol mintegy 25 métert jutottak befelé, igen nehéz körülmények között. A munkálatokat jövőre folytatják. Addig is az addig kibontott részt lefedve biztosították a további eltömődéstől. A táborozás alkalmával végigjárták a Baradlát Jósvafőtől Aggtelekig és egy 4 napos szlovákiai túra során a Domicával, a Gombaszögi-cseppkőbarlanggal és a Szilicei-jégbarlanggal ismerkedtek meg.

P. J.

(Az expedíció munkájáról a Vörös Meteor barlangkutatói összefoglaló beszámolót készítenek Tájékoztatónk részére. Szerk. megj.)

- 25 -

Tapasztalatcserek. A társulatunkba tömörült budapesti és vidéki barlangkutató csoportok között – választmányi megerősítés szerint is – ki kell építeni az egészséges tapasztalatcseret. Ez kezdődött meg elsőnek akkor, amikor a Várostervező Barlangkutató Csoportja fényképezésével adta meg más csoportoknak a könnyű csomagszállításra vonatkozó ötletét. A rajzban is közölt egykerekű teherszállító kocsis expedícióink tagjainak sok fáradságot takaríthatna meg. Érdeklődők forduljanak közvetlenül hozzájuk. Cím: Csók Rémó, Bp. XIII. Sziget u. 27. Ugyancsak ők és hasonló módon hívták fel figyelmünket a sziklák lazításának arra a módjára, amikor jó eredménnyel lehet használni a benzinlámpát és a hideg vizet. (Részletekkel ugyanők szolgálnak szívesen.)

Még örvedetesebb, hogy az első látogatással egybekötött tapasztalatcsere is megtörtént már. Budapestről a Vörös Meteor és a Kinizsi Liga barlangkutató csoportjának tagjai látogatták meg a hónap folyamán a Dorogi Bányász Barlangkutató Csoport tagjait. Felejthetetlen másfél nap emlékével tértek vissza Budapestre. Mint lapzártakor hallottuk, ugyanez a három barlangkutató csoport október utolsó vasárnapján a Solymári „Ördöglyukat” keresi fel.

B. J.

Az égerszögi Szabadság-barlang felfedezésének ötödik évfordulója alkalmából az Élelmezésügyi Minisztérium Kinizsi Barlangkutató Csoportja 1959. nov. 14-15-én ünnepséget rendez Égerszög községben és a Dász-töbörben. 14-én szombaton este a község iskolájában vidám kultúrműsor keretében versben, dalban és szórakoztató jelenetekben mutatják be a barlangosok életét. Másnap, vasárnap a helyi és vidéki érdeklődők, vendégek részére barlanglátogatásokat szerveznek a közeljövőben kiépítésre kerülő legszebb barlangszakaszokban. Az ünnepségekre vendégeket szeretettel vár a kutatócsoport.

B. D.

- 26 -

TÁRSULATI ÉLET

Rovatvezető: Barátosi József

Alapfokú barlangkutató tanfolyam vizsgakérdései

Tájékoztatónk szeptemberi számában már jeleztük, hogy a tavasszal megtartott alapfokú barlangkutató tanfolyam vizsgáira a közeljövőben kerül sor.

Az oktatási szakbizottság most úgy döntött, hogy a vizsgát december 2-án bonyolítja le. A vizsgára november 30-ig lehet jelentkezni írásban – csoportosan vagy egyénileg – az oktatási szakbizottság elnökénél. Cím: Barátosi József, Bp. V. Lógodi u. 28.

A tanfolyamon elhangzott előadások alapján az egyes előadók összeállították a vizsgakérdéseket, melyeket e bevezető rész után közlünk.

Ismételten felhívjuk a figyelmet arra, hogy a Társulat – az alapszabályok értelmében – kutatói igazolványt csak annak állíthat ki, aki az alapfokú barlangkutatói vizsgát letette.

Az oktatási szakbizottság – többek kérésére – úgy döntött, hogy olyan személyek is kérhetik vizsgára bocsátásukat, akik a tanfolyamon valamilyen okból nem vehettek ugyan részt, de korábbi rendszeres barlangkutató munkájuk alapján csoportvezetőjük a vizsgára bocsátást javasolja.

a. előadás

Kőzetképződés és rétegmozgás

Előadta és a kérdéseket összeállította: Barátosi József

- 1./ Mit nevezünk kőzetnek?
- 2./ Milyen vastag a Föld szilárd kérge? Milyen a Föld belsejének felépítése?

- 27 -

- 3./ Keletkezésüket nézve milyen kőzetek képezik a Föld kérgét?
- 4./ Mit nevezünk ásványnak?
- 5./ Milyen az ásvány szerkezete?
- 6./ Milyen fizikai tulajdonságairól ismerhetjük fel az ásványt?
- 7./ Kémiai összetételük alapján hogyan foglaljuk rendszerbe az ásványokat?
- 8./ Milyen ásványokat mondunk kőzetalkotó ásványoknak? Soroljuk fel a kőzetalkotó ásványokat!
- 9./ Mi szerint csoportosítjuk a magmás kőzeteket? Soroljuk fel a magmás kőzetek hat legfontosabb csoportját magyarországi példák alapján!
10. / Hogyan szilárdulhat meg a magma?
- 11./ Hogyan jönnek létre az üledékes kőzetek?
- 12./ Hányféle mállást ismerünk?
- 13./ Mi okozhat kőzetté válást?
- 14./ Milyen üledékes kőzeteket ismerünk? Hogyan csoportosítjuk az üledékes kőzeteket? Milyen kőzetekben találhatóunk barlangot?

- 15./ Nagy mélységbe került kőzeteken milyen változás megy végbe? Hogyan nevezzük ezeket a kőzeteket? Mi okozza az egyes kőzetek mélybe kerülését?
 - 16./ Milyen erők hatnak a Föld szilárd kérgére?
 - 17./ Mi okozza a földkéreg gyűrődését? Hogyan osztályozzuk a gyűrődéseket?
 - 18./ Mikor beszélünk vetőről?
 - 19./ Milyen kiegyenlítő munkáról beszélhetünk a külső és belső erők eredményeként?
 - 20./ Miben különbözik a folyóvíz munkája felső, középső és alsó szakaszában?
 - 21./ Milyen munkát végez a tenger?
 - 22./ A tenger és szárazföldek mindig a mai alakjukban voltak és lesznek?
 - 23./ Miből tudjuk, hogy a szárazföld arculatának változnia kellett?
-

- 28 -

- 24./ Miből állapítjuk meg, hogy hol volt szárazföld és hol volt tenger?
- 25./ Mit értünk ősmaradvány fogalma alatt? Mit nevezünk vezérvülsőnek?
- 26./ Vezérvülsők és ősmaradványok alapján hogyan osztjuk fel a föld történetét? Milyen időszakokra osztjuk fel a földtörténetet?
- 27./ Milyen általunk ismert ásvány, kőzet, ősmaradvány gyakori lelőhelyét ismerjük Magyarországon?

2-3 és 4. előadás

Karsztosodás, karsztnevezéktan. /Előadta: Venkovits István/
Karsztjelenségek. /Előadta: Kárpáti Radó Denise/
Barlangok képződése. /Előadta: Dr. Dénes György/

A fenti előadások alapján a vizsgakérdéseket összeállította: Kárpáti Radó Denise

- 1./ Mit nevezünk karsztnak?
 - 2./ Soroljuk fel a karsztjelenségeket!
 - 3./ Milyen kőzetben fejlődnek ki a karsztjelenségek?
 - 4./ Hogyan osztályozzuk a karsztot?
 - 5./ Mi a karsztvíz és a karsztvízszint?
 - 6./ Hogyan osztályozzuk a karsztvizeket?
 - 7./ Mit nevezünk korrózióknak és karszt-korrózióknak?
 - 8./ Mi a karrmező, karrlejtő, madáritató?
 - 9./ Milyen alaktani sajátosságok alapján különítjük el egymástól a dolinát, víznyelőt, zsombolyt?
 - 10./ Hogyan jön létre a rogyott dolina és szakadékdolina?
 - 11./ Mi az uvala és polje?
 - 12./ Mi az ávon /vakkürtő/?
 - 13./ Mit tudunk a zsombolyok kialakulásáról? /elméletek/
 - 14./ Milyen barlangtípusokat ismerünk eredet /genezis/ szempontjából?
 - 15./ Jellemezzük a hévforrásos barlangok alaktani képét.
-

- 29 -

- 16./ Mi a kaverna?

- 17./ Mit nevezünk víznyelő-, átmenő- és forrásbarlangnak?
- 18./ Hogyan jön létre a teraszos barlang?
- 19./ Mi a karsztos szurdokvölgy?
- 20./ Mi a barlangi szifon?
- 21./ Hogy keletkezik a cseppkő /sztalaktit, sztalagmit, tetarátá/?
- 22./ Hogyan keletkezik a jégbarlang?
- 23./ Milyen módszerek vannak földalatti vízrendszerek /barlangok/ kimutatására? /Vízfestés, stb./
- 24./ Hol vannak hazánkban karsztos területek?
- 25./ A karszt- és barlangkutatásnak milyen népgazdasági jelentősége van?

5. előadás

A barlangok vázlatos felmérése

Előadta és a kérdéseket összeállította: Maucha László

- 1./ Mi a vázlatos barlangfelmérés feladata és milyen műszerekkel végezhetjük el?
- 2./ Hogyan történik a közel vízszintes barlangok vázlatos hosszirányú felmérése?
- 3./ Hogyan végezzük el a közel függőleges barlangok vázlatos hosszirányú felmérését?
- 4./ Ismertesse a közel vízszintes barlangok keresztshelvényeinek vázlatos felmérését!
- 5./ Hogyan történik a közel függőleges barlangok keresztshelvényeinek vázlatos felmérése?
- 6./ Mit tartalmazzon a vázlatos barlangmérés i jegyzőkönyv?
- 7./ Alaprajz szerkesztése vázlatos barlangmérés esetén. /Rajz és magyarázat/
- 8./ Keresztshelvények szerkesztése vázlatos barlangmérés esetén. /Rajz és magyarázat/
- 9./ Vetített hosszmetzet szerkesztése vázlatos barlangmérés esetén. /Rajz és magyarázat/
- 10./ Kifejtett hosszmetzet szerkesztése vázlatos barlangmérés esetén /Rajz és magyarázat/

- 30 -

TÁRSULATI KÖZLEMÉNYEK

A Társulat második közgyűlése

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat 1959. december 13-án délelőtt 10 órai kezdettel tartja második közgyűlését.

A közgyűlés tárgysorozata:

- 1./ A barlangkutató csoportok munkájáról szóló beszámolók
- 2./ Az új ügyrend megvitatása és jóváhagyása
- 3./ Új vezetőségi és választmányi tagok megválasztása
- 4./ Az 1960. évi munkaterv ismertetése és elfogadása
- 5./ A Társulat 1960. évi költségvetésének jóváhagyása

Az MKBT Választmányának határozataiból

Az MKBT Választmánya a közelmúltban többször ülésezett. Az elfogadott fontosabb határozatokból közöljük az alábbiakat:

1./ A Társulat életéről tagságunkat a „Karszt- és Barlangkutató Tájékoztató” folyamatosan és rendszeresen tájékoztassa. Ezért meg kell valósítani, hogy a „Tájékoztató” lehetőleg havonta megjelenjen.

2./ A karszt- és barlangkutató terén elért legújabb tudományos eredményeket színvonalas nyomtatott kiadvány formájában még ez évben meg kell jelentetni. Az 1000 példányban megjelenő gazdagon illusztrált többnyelvű kiadvány címe: „Karszt- és Barlangkutató”.

3./ Abból a célból, hogy a Társulat a magyar fiatalság minél szélesebb körével megismertesse a barlangkutató szépségeit, annak hasznos, tanulságos voltát, a választmány felhívta az ideiglenes vezetőséget, hogy vegye fel a kapcsolatot a KISZ-szel.

(Tájékoztatóként közöljük, hogy az első megbeszélések értelmében KISZ-fiatalok részére Budapesten 4, Miskolcon és Egerben 1-1 tanfolyam megindítását tervezik.)

4./ Az MKBT Választmányának október 26-i ülése elfogadta a vezetőség által összeállított és bizottságilag is felülvizsgált új ügyrendi tervezetet, amelyet a dec. 13-i közgyűlés elé terjesztenek. (Az új ügyrend tervezetét Tájékoztatónk novemberi számában közöljük.)

- 31 -

Alapfokú és továbbképző barlangkutató tanfolyam indul

Az 1959/60. oktatási év keretében Budapesten megrendezésre kerülő alapfokú és továbbképző tanfolyamok nov. 4-én indulnak. A tanfolyamok helye: Petőfi Gimnázium, Bp. I. Attila u. 1-3. II. em. vegytani előadóterem. Időpont: 17 óra 30 perc.

Tagdíjfizetés

A választmány legutóbbi ülésén megvizsgálta a tagdíjfizetés helyzetét és megállapította, hogy igen sok tag nem tett eleget az esedékes tagdíj-befizetésnek. Tájékoztatónk legközelebbi számában közöljük, hogy az egyes csoportok hogyan állnak a tagdíjfizetéssel. A Társulat eredményes munkáját akadályozza, hogy a folyamatosan felmerülő kiadásokra az előirányzott bevételek nem futnak be.

Tájékoztatóként közöljük még, hogy a tagsági könyveket és a tagdíjfizetési bélyegeket a nyomda még november folyamán elkészíti, így azok még a közgyűlés előtt kiadásra kerülnek.

Kutatási beszámolók beküldése

Az MKBT ideiglenes vezetősége felkéri a kutatócsoportokat, hogy a folyó évi kutatási munkáról szóló beszámoló jelentéseiket, valamint jövő évi munkaprogramjukat sürgősen küldjék be a Barátosi József, Budapest, I. Lógodi u. 28. címre. Kérjük a csoportokat, hogy a kutatási munkájukkal kapcsolatos vagy egyéb barlangi tárgyú fényképeikből szintén

küldjenek a Társulat részére. Ezeket kívánságra a közgyűlés után a beküldők részére visszaszolgáltatjuk.

Könyvismertetés

A közelmúltban jelent meg az Élet és Tudomány kiadványsorozatában Halász Zoltán: „Budapest felfedezése” című kis könyve.

A szép kiállítású ismeretterjesztő könyv cikkei elvezetik az olvasót olyan helyekre, amelyeket addig csak a szűkebb tudományos berkekben ismertek részletesebben. Örömmel üdvözljük a könyv elején megjelent „Barlang-expedíció a Szemlő-hegyen” című cikket, bár a címe nem fedi teljesen a fejezet tartalmát.

A cikk megismerteti az olvasót a Budai-hegység nagyobb barlangjainak jelenlegi képével, a barlangi feltárások veszélyes munkálataival, a barlangok bejárásainak izgalmaival, nehézségeivel. Az író érthetően építette be a sorok közé az egyes barlangok kialakulásának, képződményeinek tudományos értékeléseit és a társadalomtörténeti kapcsolatait. Sajnálatos, hogy a fényképek csak egy barlangról készültek.

- 32 -

Reméljük, hogy ez a fejezet is emeli a barlangkutató népszerűségét és népgazdasági fontosságát a gyakorlati életben.

Kárpátiné Radó Denise

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Miskolciaknak, vidékieknek

A Tájékoztató Szerkesztő Bizottsága köszöni a beküldött értékes cikkeket. Ezeket folyamatosan közölni fogjuk. Segítsétek továbbra is a magyar barlangkutató egyetemes ügyét szolgáló Tájékoztatónkat.

Többeknek

Érdeklődésekre közöljük, hogy mindazok részére, akik a szeptemberi Tájékoztatót sima borítólapalappal kapták meg, a pótlólag kinyomásra kerülő szeptemberi fedőlapot a novemberi számunkhoz mellékeljük. Pénzügyi nehézségeink miatt térképet nem tudunk minden lappéldányhoz mellékelni.

Cikkíróknak

A Tájékoztató Szerkesztő Bizottsága arra kéri a kedves cikkírókat, hogy cikkeiket kettes (ritka) sortávolsággal, széles margóval gépelve küldjék be, mert ezzel megkönnyítik a szerkesztés munkáját.

Helyreigazítás

Előző lapszámunk bibliográfiai rovatának bevezetésében gépelési hiba következtében értelemzavaró kihagyás történt. A 33. oldal utolsó sorai után az alábbi szöveg pótlendő:

„1. a szpeleológiai szakirodalmat és

2. a népszerűsítő irodalmat, valamint a napi sajtó termékeit.

Az előbbi, a különböző „Közlöny”-ökben és „Akták”-ban megjelenő szakirodalmat a szpeleológia segédtudományainak bevonásával a jövőben nyomtatásban szándékozunk közreadni, lehetőleg fokozatosan bepótolva a kimaradt évek irodalmát is. Tájékoztatónkban ebből csak szemelvényes „ajánló” bibliográfiát közlünk. Ezzel szemben lehetőleg részletesen közöljük a népszerűsítő irodalmat, a képes hetilapok és a napilapok cikkanyagát. Utóbbival hármas célt óhajtunk elérni:”

Ez után következik a 34. oldalon kezdődő felsorolás. – A tévedésért olvasóink és a szerző elnézését kérjük.